Politikk og religion

BARNEOPPDRAGELSE. Tidligere var foreldre på den politiske høyre mer opptatt av religion i barneoppdragelsen enn de som sto til venstre. Nå er det ikke lenger noen forskjell. – De som stemmer på partier på venstresiden oppgir at religion har vært mindre viktig i deres egen oppdragelse enn nordmenn som stemmer på høyresiden. Dette gjelder de over 45 år. For de yngre er det ingen tydelige forskjeller, sier forsker Pål Ketil Botvar, forsker ved Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO). ©NTB

FOTO: ARVE SCHAUG

Lemen i fjellet.

Advarer mot å drikke bekkevann

HAREPEST. Leger advarer folk på tur i fjellet mot å drikke vann rett fra bekken. Døde lemen og andre smågnagere med harepest kan gjøre deg syk.

– Folk bør ta med vann på flaske hvis de skal på fjellet. Bekkevann som ellers har topp kvalitet kan være farlig å drikke, sier kommunelege Robert Tunestveit i Ål i Buskerud til NRK. Folk som har hytte på fjellet med brønn, bør også være oppmerksomme. Infisert overflatevann kan sige inn i brønnen og gjøre den til en smittekilde. ©NTB

✱ JORDBRUKSAVTALEN

Sponheim skal forenkle - næringa er spent

Nationen 7. februar i år

Forenklingar: Lars Sponheim, som var landbruksminister for Venstre frå 2001 til 2005, er oppnemnd til å leie arbeidsgruppa som skal forenkle verkemidla i jordbruksavtalen.

Lars Sponheim skal leie arbeidet med å forenkle tilskotssystemet. Bondelaget opnar for endring som støttar måla. Småbrukarlaget fryktar kutt til småbruk.

Landbruks- og matdepartementet har gitt tidlegare landbruksminister Lars Sponheim (V) oppgåva med å leie gruppa som skal vurdere å forenkle verkemidla i jordbruksavtalen. Gruppa skal ifølgje mandatet føreslå eit system med «færre og enklere ordninger» som er målretta mot «økt effektiv matproduksjon på små og store bruk over hele landet».

Sponheim tek overfor Bergens Tidende (BT) til orde for eit mindre finmaska system.

«Spørsmålet er om vi kan bruke en større maskevidde, og likevel oppnå de viktige målene, som handler om støtte til areal, og støtte til dyr», seier han til avisa.

Sponheim: – For komplisert

I februar i år sa Sponheim til Nationen at forenklingar i landbrukspolitikken ville vere til næringas eige beste.

– Landbruk er det klart mest komplekse fagområdet i politikken. Mange skjønar rett og slett ikkje bæret. Politikken står fram som ugjennomtrengeleg og politikarar får ikkje svar på spørsmål. Det er i ferd med å bli eit problem, sa Sponheim til Nationen, og tok til orde for at det bør vere eit mål i seg sjølv å gjere det enklare slik at fleire forstår.

– Det er òg det beste forsvaret, sa han.

Nationen lukkast ikkje å få kommentar frå Sponheim i går.

Skorge: – Må støtte måla

Bondeorganisasjonane er spente på kva som kjem ut av arbeidet. Generalsekretær Per Skorge i Norges Bondelag seier næringa er opne for forenklingar så lenge dei byggjer opp om måla som er vedtatt i landbrukspolitikken.

– Vi er opne for endringar og forenklingar, men tiltaka må støtte opp om måla om auka matproduksjon og bidra til å nytte ressursane i heile landet. Det er absolutt for oss, seier Skorge.

Han viser til at marknadsreguleringa og kvote- og prisutjamningsordninga skal haldast utanfor gjennomgangen.

– Det er dermed i praksis tilskotsordningane som skal vurderast, seier han.

Løvstad: – Dei minste tapar

Assisterande generalsekretær John Petter Løvstad i Norsk Bonde- og Småbrukarlag seier all erfaring til i dag viser at såkalla forenklingar er fordekt strukturutvikling.

– Tiltaka blir framstilt som forenklingar, men i realiteten er det eit opplegg for sterkare strukturutvikling. Om ein gjer nettet mindre finmaska, og ikkje fyller på med meir pengar, så er det dei minste bruka som tapar, seier Løvstad.

Han ser likevel positive sider.

– Sponheim oppfattar eg ikkje som ein reindyrka liberalist. Han er ikkje blant dei verste, og det er veldig positivt at gruppa skal klargjere konsekvensane av forslaga, seier han.

– Blei fleire ordningar

Då Sponheim var landbruksminister frå 2001 til 2005 blei det òg set i gang tiltak for å forenkle og målrette verkemidla. Arbeidet bar namnet FOLA, som inkluderte ein gjennomgang gjort av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (Nilf). Bondetoppar meiner resultatet ikkje blei ei forenkling.

– Det blei ei regionalisering, deriblant dei regionale miljøprogramma. Det kom inn fleire nye ordningar. Det var ikkje tilsikta,

Større klasser i grunnskolen

UTDANNING. Trange klasserom blir stadig vanligere for elever i grunnskolen. Etter at kravet om at det ikke er lov med mer enn 28 elever i hver klasse ble fjernet for ti år siden, har klassene est ut.

I 2001 gikk 14 prosent av elevene i en klasse med 20 elever eller mer, mens nå går 23 prosent i slike store klasser, opplyser Utdanningsdirektoratet til Aftenposten.

I 2004 var det ingen som havnet i klasserom med over 25 elever. ©NTB

FOTO: NTB SCANPIX

Felt i PFU: Harald Stangelle.

Aftenposten felt i PFU

GOD PRESSESKIKK. I artikkelen 20. mai i år skrev avisas politiske redaktør Harald Stanghelle at ifølge «gode, men ubekreftede rykter» hadde «kinesiske interesser» leid inn byrået til å drive en svertekampanje mot Thorbjørn Jagland og Nobelkomiteen. First House klaget Aftenposten inn for utvalget som har konkludert med at avisa skulle gitt byrået anledning til såkalt samtidig imøtegåelse.

Men avisa ble ikke felt for sitt kildevalg fordi utvalget mener det tydelig fremkommer i artikkelen. ©NTB

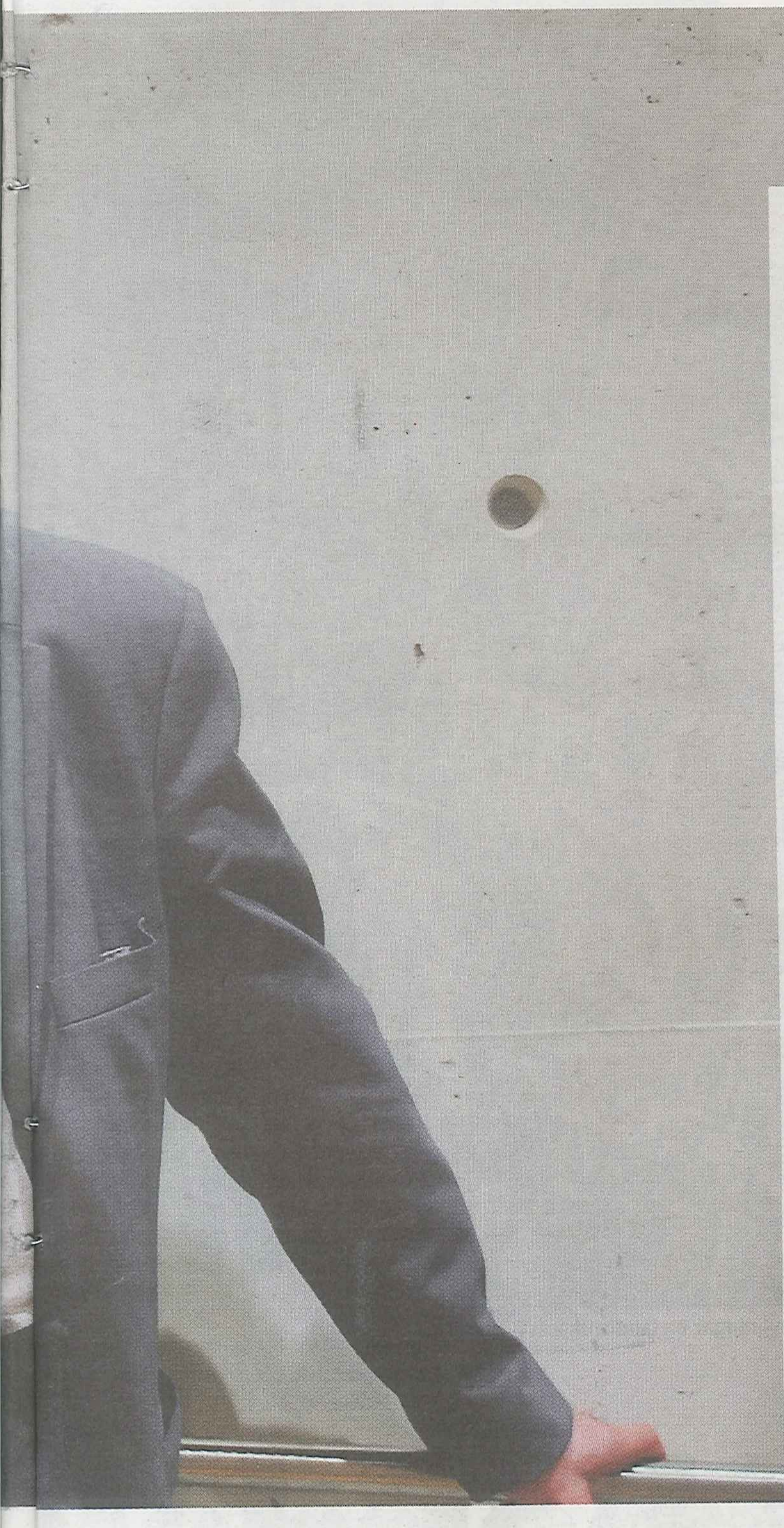

Fakta

Forenklingsgruppe

* **Landbruks- og matdepartementet** (LMD) har utnemnd ei partssamansett arbeidsgruppe som skal greie ut forenklingar i landbruket.
* **Desse er deltakarar** i arbeidsgruppa: Lars Sponheim (leiar), Fylkesmann i Hordaland, Kristin Ianssen, Norges Bondelag, John Petter Løvstad, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Marit Bårnes, Norsk Landbrukssamvirke, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, Viil Søyland, LMD, Per Skjeflo, Finansdepartementet, Kirsten Indgjerd Værdal, Fylkesmann i Nord-Trøndelag, og Ole Gjølberg, professor på NMBU.
* **Mandatet blir omtalt** slik:
* **«Arbeidsgruppa skal gjennomgå** jordbruksavtalens virkemidler og foreslå forenklinger som gir et enklere og mer oversiktlig virkemiddelsystem. Det skal foreslås et virkemiddelsystem, med færre og enklere ordninger, og som er mer målrettet mot økt effektiv matproduksjon, på små og store bruk over hele landet. Det skal legges vekt på forenklinger for de næringsdrivende og en enklere forvaltning. Gruppa skal vurdere konsekvenser av forslagene, både hver for seg og samlet. Herunder skal forholdet til Norges forpliktelser iht. WTO-regelverket omtales og tas hensyn til. Utredningen skal ikke omfatte de markedsbalanserende ordningene under Omsetningsrådet eller kvote- og prisutjevningsordningen for melk.»
* **Endeleg rapport skal** vere klar innan utgangen av 2015, men det skal leggast fram ein delrapport 15. mars 2015 som innspel til jordbruksoppgjeret.

FOTO: SIRI JUELL RASMUSSEN

men det blei effekten, seier Løvstad.

Seniorrådgjevar Anders Huus i Bondelaget er einig.

– Eg har ikkje telt opp, men eg trur heller det blei fleire enn færre ordningar, seier Huus.

Ei rekkje strukturtiltak

Blant tiltaka Sponheim innførte var krav om momsregistrering og minst 30.000 kroner i omsetning for å kunne få støtte. Det førte til kraftig nedgang i talet på bruk. I tillegg blei taket på mjølkekvotane heva frå 170.000 til 400.000 liter for enkeltbruk og frå 500.000 til 750.000 liter for samdrifter. Andre strukturtiltak, som innføring av privat omsetning av mjølkekvote, blei òg innført.

Omsetningskravet blei fjerna i jordbruksoppgjeret i år, men i staden blei botnfrådraget i tilskota heva frå 3000 til 6000 kroner. Huus utelukkar ikkje at det kan kome forslag om vidare heving.

– Det kan vere, men ein kan vanskeleg grunngje det med forenkling, seier Huus.

Bjarne Undheim var bondelagsleiar då Sponheim var minister. Han reknar med det blir ein tøff kamp internt i arbeidsgruppa.

– Tilskotsordningane er eit presisjonsverktøy som ein må hegne om og som gjer det mogleg å ha ein variert bruksstruktur i heile landet. Det skal ikkje store endringar til før konsekvensane blir store, seier han.

STØTTEKUTT

«Om ein gjer nettet mindre finmaska, og ikkje fyller på med meir pengar, så er det dei minste bruka som tapar.»

JOHN PETTER LØVSTAD I NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

BJARNE BEKKEHEIEN AASE
bjarne.aase@nationen.no

BONDEBØRS

Rekord for norske epler

Med en ukesomsetning på 1000 tonn norske epler meldes det om omsetningsrekord målt på ukesbasis.

Mesteparten av årets avling på epler er høstet. Summerred er denne ukens hovedsort, men det er også god tilgang på gravenstein og aroma. For småepler er det utfordringer knyttet til omsetning. Posepakkede epler fra Polen er mer attraktive på grunn av den lave priser.

LANDBRUKSDIREKTORATET

* **Fullstendig tekst kan leses på landbruksdirektoratet.no**

	MÅLPRIS	ØVRE PRIS-GRENSE	OSLO UKE 39 2014	OSLO AVVIK FRA MÅLPRIS	OSLO UKE 38 2014	OSLO UKE 39 2013	STA-VANGER UKE 39	TROND-HEIM UKE 39
Poteter	305	342	309	4	-21	-13	311	312
Mandelpotet	-	-	755	-	-	+67	-	757
Agurker, stk.	775	868	751	-24	+1	0	744	750
Urter, potte, 12 cm	-	-	1 203	-	-	+7	1 220	1 221
Tomater	1 855	2 078	1 746	-109	-87	-19	1 747	-
Tomater, klase, kg	-	-	1 781	-	-81	-88	1 778	-
Tomater, klase, 500 g	-	-	1 251	-	-	+2	1 251	-
Tomater, plomme, 500 g	-	-	1 395	-	-	-3	1 395	-
Tomater, cherry, 250 g	-	-	942	-	-	-23	900	942
Tomater, cocktail, 500 g	-	-	1 694	-	-	+60	1 694	-
Paprika, spiss, 2 stk. pakke	-	-	1 106	-	-3	+27	1 114	-
Rapidsalat, stk.	-	-	702	-	-1	-7	740	749
Crispy/Vestfoldsalat, stk.	-	-	787	-	+5	-4	828	854
Gressløk, storbunt	-	-	2 205	-	-	-57	-	-
Kepaløk, bunt (3 stk.)	-	-	897	-	-50	-119	-	-
Kepaløk, kg > 65 mm	606	679	614	8	-	-15	598	590
Kepaløk, kg 50-65 mm	-	-	459	-	+1	-5	-	394
Salatløk, stk.	-	-	797	-	-	0	-	-
Rødløk, bunt (3 stk.)	-	-	897	-	-37	-119	-	-
Rødløk, kg	-	-	828	-	+1	-26	-	797
Vårløk, bunt	-	-	854	-	-	+34	852	854
Purre	1 625	1 820	1 400	-225	+23	-18	1 382	1 389
Pastinakk	-	-	1 601	-	-5	-45	-	-
Rødbeter, kg	-	-	922	-	-15	+20	1 036	997
Spinat, 250 g	-	-	920	-	-	+32	937	-
Hvitkål	-	-	395	-	-1	+38	396	399
Rødkål	-	-	690	-	-	+77	729	658
Rosenkål, 0,4 kg flowpk.	1 365	1 529	1 431	66	-210	-4	1 430	-
Blomkål, stk.	850	952	696	-154	+5	-131	707	710
Brokkoli, stk. 400 g	-	-	624	-	-7	-12	631	638
Kinakål, stk.	-	-	858	-	+3	+16	872	875
Neper, bunt	-	-	1 474	-	-4	+18	1 487	1 455
Kålrot	-	-	621	-	-28	-175	649	644
Reddiker, bunt	-	-	766	-	-	0	747	747
Sukkererter, runde 150 g pk.	-	-	1 076	-	-	+45	1 076	1 076
Squash	-	-	1 261	-	-74	+57	950	-
Gulrot, bunt	-	-	880	-	+1	+31	879	881
Gulrot, 1 kg flowpk.	765	857	775	10	-	+26	775	775
Gulrot, 10 kg vasket	-	-	682	-	-14	+52	682	688
Knollselleri, stk.	-	-	846	-	+9	-51	957	-
Knollselleri, kg	1 580	1 770	1 558	-22	+3	+118	1 594	1 576
Stilkselleri, stk.	-	-	1 116	-	+8	+28	1 139	1 142
Persillerot, bunt (5)	-	-	1 997	-	-	+62	-	-
Persillerot, stk.	-	-	498	-	-	+20	498	-
Bladpersille, storbunt	-	-	1 101	-	-	-409	1 196	-
Kruspersille, storbunt	-	-	774	-	-	-997	797	-
Dill, storbunt	-	-	2 591	-	-17	+436	2 582	-
Fennikel	-	-	1 362	-	-3	+64	1 445	-
Lollo, spesialpk., stk.	-	-	835	-	-	+68	848	821
Hjertesalat, 2 stk. (pk)	-	-	1 012	-	-	+77	1 005	1 004
Ruccola, 70 gram (pk)	-	-	735	-	-	+20	737	-
Isbergsalat, stk.	940	1 053	902	-38	+5	+76	912	913
Epler, kg > 70 mm, brett	1 455	1 630	1 350	-105	-97	-139	1 291	-
Pærer, kg > 65 mm, brett	-	-	1 436	-	-68	-106	-	-
ØKOLOGISK 2)								
Poteter (Ø)	-	-	772	-	-16	+12	-	-
Agurker, stk. (Ø)	-	-	1 194	-	-	+98	-	-
Urter, potte, 12 cm (Ø)	-	-	1 052	-	-	0	-	-
Rapidsalat, stk. (Ø)	-	-	757	-	-	0	-	-
Rødbeter (Ø)	-	-	1 131	-	+15	+17	-	-
Hvitkål (Ø)	-	-	1 286	-	+1	+103	-	-
Blomkål, stk. (Ø)	-	-	1 288	-	-	-7	-	-
Brokkoli, stk. (Ø)	-	-	1 273	-	-	+209	-	-
Kålrot (Ø)	-	-	1 428	-	-	+69	-	-
Gulrot, 750 g (Ø)	-	-	1 232	-	-	+37	-	-
Stilkselleri, stk. (Ø)	-	-	1 345	-	-	+50	-	-
Isbergsalat, stk. (Ø)	-	-	1 149	-	-	+74	-	-
Epler (Ø), 600 gram	-	-	1 744	-	-	-151	-	-

Produsentprisene registreres på tirsdager, men kan ved spesielle forhold endres gjennom uka. Prisen gjelder partivis levering av kl. 1 inkl. emballasje, fritt levert engrosforhandler på vedkommende sted om intet annet er nevnt. For de enkelte produkter og steder oppgis en produsentpris som er et avrundet middel av oppgaver fra flere engrosforhandlere på hvert sted. Alle priser oppgis i øre per kg eller anført enhet og er eksklusive merverdiavgift.